

Na dit ongelukkige begin bracht Dijkhoorn de zaak van kolonel van Voorst Evekink ter sprake. De koningin herinnerde hem aan zijn toezegging uit april (de 'drie of vier weken'), Dijkhoorn zei dat hij zich daar niet aan had kunnen houden doordat het *War Office* de bezwaren tegen kolonel Phaff niet op schrift had willen stellen. 'Ik heb geen vertrouwen in uw beleid', liet de koningin daar op volgen, 'en u, mijnheer Gerbrandy?' Gerbrandy ging niet verder dan te zeggen dat hij Dijkhoorns beleid inzake van Voorst Evekink afkeurde. 'Als Uwe Majesteit', zei Dijkhoorn toen, 'geen vertrouwen stelt in mijn beleid, zal ik mij genoopt zien, ontslag aan te vragen.' 'Ik kan u daartoe slechts encourageren', antwoordde de koningin, 'en ik hoop dat u dat spoedig zult doen.' Dijkhoorn was geheel uit het veld geslagen. 'Ik heb steeds eerlijk gehandeld', zei hij nog. 'Het gaat niet om uw persoon', zei de koningin, 'het gaat om uw beleid, dáárin heb ik geen vertrouwen.'

De kogel was door de kerk.

Nog diezelfde avond stuurde Gerbrandy via de sinds kort onder hem ressorterende Regeringscodediens<sup>1</sup> een telegrafische uitnodiging naar de oud-gezant te Brussel, van Harinxma, die in Lissabon vertegenwoordiger geworden was van van Lidth, de regeringscommissaris voor de vluchtelingen, met verzoek als minister van oorlog op te treden<sup>2</sup>, en de volgende ochtend, woensdag 11 juni, kwam het kabinet bijeen. Dijkhoorn las er het lange verslag voor dat hij van het gesprek met de koningin gemaakt had. 'Aanvankelijk', zo eindigde hij, 'ben ik begonnen mij te verdedigen om de zaak in het reine te krijgen. Stommeling, die ik was! Het was een onoprecht gedoe, waar ik intippelde. Ik hoop dat mijn ambtgenoten mij thans niet in de steek zullen laten en ik onderwerp het beleid van de minister-president in deze zaak gaarne aan uw oordeel.'<sup>3</sup>

<sup>1</sup> Buitenlandse Zaken, Koloniën en de Marine hadden aanvankelijk in Londen een eigen codediens, maar begin '41 werden de diensten van Buitenlandse Zaken en Koloniën tot een Regeringscodediens samengevoegd en werd afgesproken dat voor alle niet-militaire aangelegenheden van die centrale dienst gebruikgemaakt zou worden. Deze kwam onder Gerbrandy te ressorteren en Gerbrandy bepaalde dat hij elke avond kopieën van de binnengekomen en uitgegane telegrammen wenste te zien; dit gaf hem een zekere mate van controle op het gehele regeringsapparaat. Daarenboven keurde hij goed dat de koningin telegrammen wisselde met de gouverneur-generaal van Nederlands-Indië die aan Welter, de verantwoordelijke minister van koloniën, onbekend bleven. <sup>2</sup> Van Harinxma aanvaardde de uitnodiging maar maakte daarbij duidelijk dat hij er in de ministerraad onmiddellijk op zou aandringen dat de regeringszetel naar Indië verplaatst zou worden; zijn benoeming ging niet door. <sup>3</sup> Dijkhoorn: 'Memoires', bijl. 11.